

I. КАЧЕСТВО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ

С оглед ограничаване на антропогенното въздействие, прилаганите нормативни актове имат за цел защитата на здравето на хората, животните и растенията, техните съобщества и местообитания, природните и културни ценности от вредни въздействия, както и предотвратяването настъпването на опасности и щети за обществото при изменение качеството на атмосферния въздух.

Направлението осъществява контрол и управление на дейностите, свързани с осигуряване чистотата на атмосферния въздух - непосредственият контрол върху състоянието и експлоатацията на обектите с източници на емисии в атмосферния въздух, работата на пречиствателните съоръжения, привеждането на инсталациите в съответствие с изискванията на нормативната уредба, в обхвата на която попадат, с цел намаляване на вредните вещества (замърсители) емитирани в атмосферния въздух.

1. Мрежа за контрол на качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ – Стара Загора като част от Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС) – подсистема “въздух”.

► Описание на пунктовете за мониторинг (ПМ)

- АИС „Зеления клин”, гр. Стара Загора - градски фонов пункт, разположен в застроената част на гр. Стара Загора, без преобладаващо влияние на емисии от производствени дейности, но отчитащи емисии и от битовия сектор /АИС/;

- OPSIS система, с. Могила, общ. Стара Загора - извън градски фонов пункт /OPIS система/, разположен в близост до с. Могила, общ. Стара Загора;

- OPSIS система, с. Ръжена, общ. Казанлък - градски фонов /OPIS система/, ситуиран в с. Ръжена, общ. Казанлък;

- OPSIS система, с. Остра могила, общ. Стара Загора - извънградски фонов /OPIS система/, ситуиран в близост до с. Остра могила, общ. Стара Загора;

- АИС Сливен, гр. Сливен - градски фонов/транспортен разположен в застроената част на гр. Сливен, с влияние на емисии от транспорт, битов сектор и производствени дейности /АИС/;

- АИС, гр. Гълъбово – промишлен/градски фонов разположен в застроената част на гр. Гълъбово, с преобладаващо влияние на емисии от комплекса “Марица изток” и емисии от битовия сектор /АИС/;

- Ръчен, гр. Стара Загора (“РИОСВ”) – градски фонов разположен в застроената част на гр. Стара Загора, без преобладаващо влияние на емисии от производствени дейности, но отчитащи емисии от битовия сектор. Измерват се фини прахови частици под 2,5 микрометъра (ФПЧ_{2,5}) и бензен.

- Ръчен, гр. Гълъбово (“Гълъбово”) – градски фонов разположен в застроената част на гр. Гълъбово, с преобладаващо влияние на емисии от комплекса “Марица изток” и емисии от битовия сектор - измерва се ФПЧ₁₀.

Пунктове “РИОСВ” и “Гълъбово” са с ръчно пробовземане и последващ лабораторен анализ. Работят пет дни в седмицата като се извършват по четири пробонабирания (едночасови) в светлата част на денонощието. При възникване на инциденти (аварии, пожари, влошени климатични условия и т. н.), които могат да доведат до влошаване качеството на атмосферния въздух, се преминава в ускорен график на пробонабиране. Използването на данните от същите е с индикативен характер.

► **Обхват на пунктовете за мониторинг:** 100 м – 2 км /съгласно класификацията - градски фонов/, 10 - 15 метра /транспортно ориентирани /, от 2 до 10 км – извънградски фонов.

► **Количество на пробите за изпитване в Автоматичните пунктове:**

- АИС Стара Загора - 24 броя за денонощие по показатели фини прахови частици ФПЧ₁₀, серен диоксид, азотен диоксид, въглероден оксид, азотни оксиди, озон, азотен оксид, сероводород; 48 броя за метанови и неметанови въглеводороди

- OPSIS в с. Могила - 24 броя за денонощие на показателите фенол, озон, серен диоксид и азотен диоксид

- OPSIS в с. Ръжена - 24 броя за денонощие на показателите ФПЧ₁₀, серен диоксид, азотен диоксид, азотен оксид, тежки метали, хлороводород, хлор, циановодород, фосген

- OPSIS в с. Остра могила - 24 броя за денонощие на показателите ФПЧ₁₀, серен диоксид, азотен диоксид, азотен оксид, тежки метали, хлороводород, хлор, циановодород, фосген

- АИС Сливен - 24 броя за денонощие на показателите ФПЧ₁₀ и серен диоксид

- АИС в гр. Гълъбово - 24 броя за денонощие на показателите серен диоксид, азотен оксид, азотен диоксид, азотни оксиди.

► **Общ брой контролирани показатели за КАВ – 22 броя**

► **Измервани метеорологични параметри**

- АИС Стара Загора - скорост и посока на вятъра, атмосферно налягане, слънчево греене, влажност и температура;

- OPSIS с. Могила – скорост и посока на вятъра, температура, атмосферно налягане, слънчево греене;

- OPSIS с. Ръжена - скорост и посока на вятъра, температура, атмосферно налягане, слънчево греене и влажност;

- OPSIS с. Остра могила - скорост и посока на вятъра, температура, атмосферно налягане, слънчево греене и влажност;

- АИС Сливен - скорост и посока на вятъра, температура, атмосферно налягане, слънчево греене и влажност;
- АИС в гр. Гълъбово - скорост и посока на вятъра;
- Всички пунктове с ръчно пробонабиране – температура и атмосферно налягане.

Допълнително, наблюдението на качеството на атмосферния въздух се осигурява и чрез Мобилна автоматична станция (МАС). В динамика се проследяват концентрациите на: фини прахови частици под 10 µm, серен диоксид, азотен диоксид, азотен оксид, въглероден оксид, озон, прах, въглеводороди /метанови и неметанови/ и шест метеорологични параметри – скорост и посока на вятъра, температура, налягане, слънчево греене, влажност.

Измервания с МАС се извършват по график или по искане на общини/фирми. При необходимост, извънредни ситуации, аварии и др. МАС се ситуира в рисковите точки, с оглед оценка на риска за здравето на населението при потенциално замърсяване на атмосферния въздух.

► Нормите за качество на атмосферния въздух (КАВ), съгласно действащата нормативна уредба са:

Норма	Показател	Норма	Дименсия	Период на осредняване
Средноденоношна норма /СДН/	ФПЧ ₁₀	50	µg/m ³	24 часа
Средногодишна норма (СГН)	ФПЧ ₁₀	40	µg/m ³	1 година
Средногодишна норма (СГН)	ФПЧ _{2,5}	26	µg/m ³	1 година
Праг за информиране на населението (СЧН)	ОЗОН	180	µg/m ³	1 час
Праг за предупреждение на населението (СЧН)	ОЗОН	240	µg/m ³	1 час
Максимална осемчасова стойност (в рамките на денонощието)	Въглероден оксид	10	mg/m ³	8 часа
Средночасова норма (СЧН)	Серен диоксид	350	µg/m ³	1 час
Средноденоношна норма /СДН/	Серен диоксид	125	µg/m ³	24 часа
Средночасова норма (СЧН)	Азотен диоксид	200	µg/m ³	1 час
Средногодишна норма (СГН)	Азотен диоксид	40	µg/m ³	1 година

Средногодишна норма (СГН)	Бензен	5	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	1 година
Средногодишна норма (СГН)	Олово	0,5	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	1 година

Списък на съкращенията:

ПС за СЧН – прагова стойност за средночасова норма;

ПС за СДН – прагова стойност за средноденонощна норма;

ПДКм.е. – Пределно допустима максимално-еднократна концентрация;

ПДКс.д. – Пределно допустима средноденонощна концентрация;

ФПЧ10 – фини прахови частици до 10 микрона

СГН – средногодишна норма

ПДК –пределнодопустима концентрация

2. Качество на атмосферния въздух – състояние и тенденции

Основен приоритет в работата на направлението е осигуряване на КАВ в региона, изискващо конкретни и навременни мерки. Основните източници на замърсяване на атмосферния въздух са автомобилния транспорт, изгарянето на твърди горива (дърва и въглища) в битовия сектор, промишлените инсталации, както и дейности с неорганизирано изпускане на вредни вещества от кариери за добив на инертни материали, трошачно – сортировъчни инсталации, зърнобази, строителни и ремонтни площадки, неблагоустроените територии в населените места. По-голямата част от общините в региона имат добър статус на атмосферния въздух.

КАВ се следи чрез система от пунктове за мониторинг. Предвид наличието на най – големите точкови източници в района на област Стара Загора, същата е обезпечена с най – много Автоматични измервателни станции (АИС) за контрол качеството на атмосферния въздух.

Данните от автоматичните пунктове се предават в реално време към регионалния диспечерски пункт в Регионална лаборатория – Стара Загора и централния диспечерски пункт в ИАОС – София.

Представената по - долу таблица дава информация за:

- брой на пунктовете за мониторинг, измерващи даден замърсител;
- контролираните замърсители;
- брой на пунктовете за мониторинг, в които са регистрирани концентрации над праговите стойности (ПС) на СЧН или ПДКм.е., ПС на СДН или ПДКср.дн., СГН

Замърсител	ФПЧ10	Pb аер.	SO2	NO2	CO	H2S	бензен	NH3	ПАВ	As аер.	Cd аер.	Ni	ФПЧ2.5	NO	O3
Общ брой Пунктове за мониторинг – 8, в т.ч.: 1.АИС Стара Загора 2.OPSIS с. Могила 3. OPSIS с. Ръжена 4. OPSIS с. Остра могила 5. АИС Сливен 6. АИС Гълъбово 7.Ръчен Стара Загора 8.Ръчен Гълъбово	5	2	6	5	1	1	1	0	2	2	2	2	1	5	2
Брой пунктове за мониторинг с концентрация над ПС на СЧН, СДН или ПДК м.е. в т.ч. 1.АИС Стара Загора 2. АИС Сливен 3. АИС Гълъбово 4. Ръчен Гълъбово	4	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Пунктове за мониторинг с концентрация над СГН, в т.ч.: 1. АИС Стара Загора 2. АИС Сливен	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Пунктове за мониторинг с концентрация над СГН:

► През 2014 г. Средногодишната норма от $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ по показател ФПЧ₁₀ е превишена в Пунктовете за мониторинг АИС „Зелен клин” ($41,94 \mu\text{g}/\text{m}^3$) и АИС Сливен ($40,10 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Все още не е налице подобряване на състоянието на атмосферния въздух по отношение на показателя, въпреки предприетите и реализирани от общините мерки, включително и изпълнение на мерките, заложи в Плановите за действие към общинските програми.

► СГН по показател бензен не е превишена през 2014 г. при пункт за ръчно пробонабиране РИОСВ - Стара Загора. Сравнени с регистрирани стойности от минали години, резултатите за 2014 г. не показва промяна.

► В пункт Ръжена не са констатирани превишения на СГН за бензо/а/пирен през 2014 г. Получените резултати, сравнени с такива през миналата година не показват промяна.

► В пункт Остра могила не са констатирани превишения на оценъчния праг за бензо/а/пирен през 2014 г. на СГН.

► В пунктовете Ръжена и Остра могила не са констатирани превишения на целевата норма за олово през 2014 г., като СГН от 0,5 микрограма на кубичен метър не е превишена.

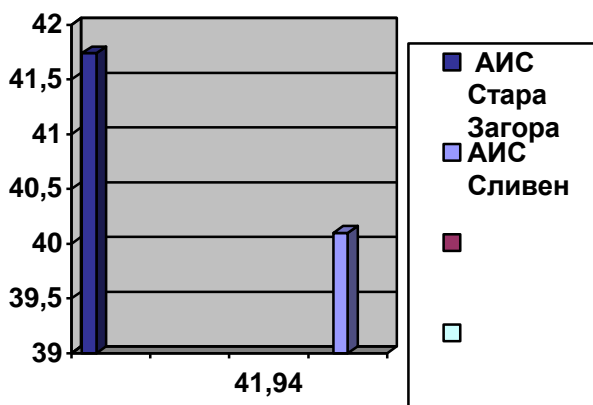
► Целевата норма за никел в пунктовете Ръжена и Остра могила не е превишена през 2014 г. Получените резултати, сравнени с такива през миналата година не показват промяна.

Превишение на СГН от $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ е отчетено в АИС „Зелен клин” в гр. Стара Загора. Средногодишната концентрация, за календарната 2014 г., е $41,94 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Превишение на СГН от $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ е отчетено в АИС Сливен, в гр. Сливен. Средногодишната концентрация за календарната 2014 г. е $40,10 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Нивата на средногодишните стойности по показател ФПЧ₁₀, за двата пункта за мониторинг, при СГН от $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ са както следва:

Пунктове за мониторинг с концентрация над ПС на СЧН, СДН или ПДЖм.е.

► АИС Стара Загора - през 2014 г. са регистрирани 67 превишения на ПС на СДН по показател ФПЧ₁₀, при нормативно лимитирани 35 пъти за една календарна година съгласно Наредба № 12 от 15.07.2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух. Основен фактор, допринасящ за превишенията е отоплението с твърди горива в битовия сектор през зимния период, когато са отчетени и по - големия броя от тях, както и автомобилния трафик. В сравнение с 2013 г., когато регистрираните превишения са 49, в годишен аспект, е налице увеличаване на замърсяването по този показател за агломерацията.

► АИС Сливен - регистрираните превишения на ПС на СДН по показателя ФПЧ₁₀ за 2014 г. са 71, а през 2013 г. – 81. Поетапното изпълнение на проекта за водния цикъл на града, ремонтване на уличната пътна мрежа и изпълнението на мерките от Плана за действие към общинската Програма за оценка и управление качеството на атмосферния въздух са предпоставките, които са довели до намаляване нивата на този показател в атмосферния въздух, но все още не е постигнато качествено и устойчиво намаление на концентрациите по този показател.

► OPSIS с. Ръжена - брой регистрирани превишения на ПС на СДН по показател ФПЧ₁₀ през 2014 г. - 5. Основна причина за превишенията е отоплението с твърди горива в битовия сектор през зимния период. В сравнение с 2013 г., когато регистрираните превишения са 7, в годишен аспект е налице намаляване на замърсяването по този показател за района.

► Регистрираните нива на показателя ФПЧ₁₀ от пункта в гр. Гълъбово е с тенденция на увеличение през 2014 г., когато са отчетени 66 превишения. Пунктът е разположен в застроената част на гр. Гълъбово и отчита емисиите от битовия сектор и промишлеността. В сравнение с 2013 г., когато регистрираните превишения са 69 в годишен аспект, е налице намаляване на замърсяването, но все още не е постигнато качествено и устойчиво намаление на броя на превишенията по този показател.

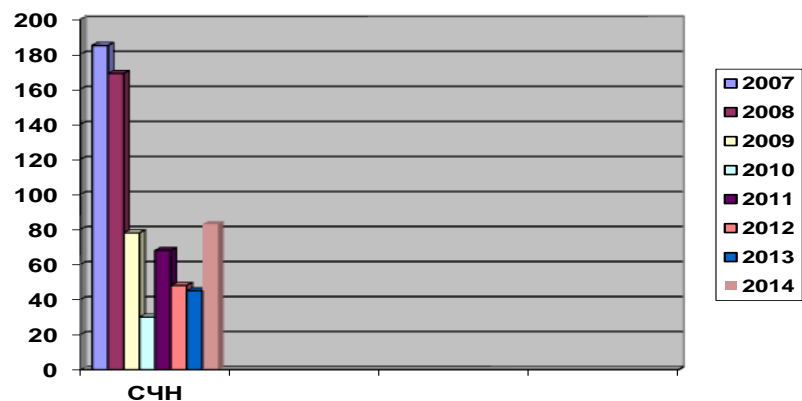
► АИС в гр. Гълъбово: През 2014 г. са отчетени 83 превишения на ПС на СЧН по показател серен диоксид и 4 превишения на ПС на СДН, при нормативно лимитирани респективно 24 пъти и 3 пъти за една календарна година, съгласно *Наредба № 12 от 15.07.2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух*. В сравнение с 2013 г., когато регистрираните превишения на ПС на СЧН са 45, а на ПС на СДН е превишена само веднъж.

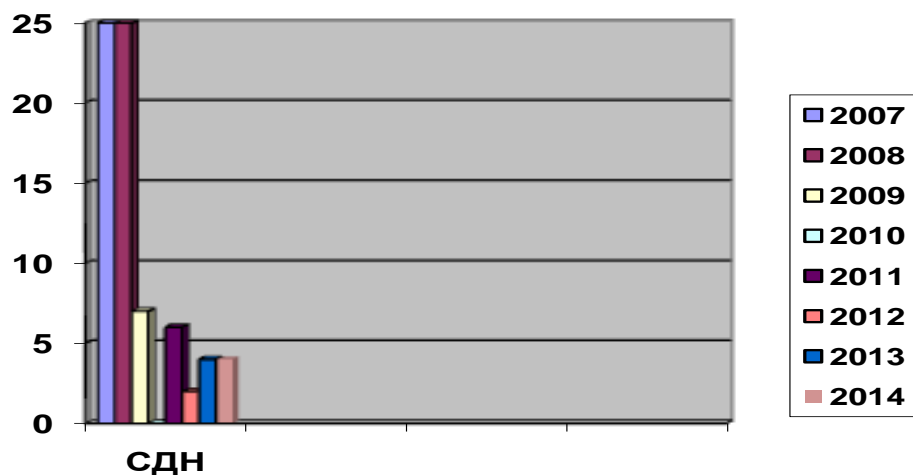
Все още не е постигнато качествено и устойчиво намаляване замърсяването на атмосферния въздух в района на гр. Гълъбово по този замърсител.

Основни източници на серен диоксид в региона са топлоелектрическите централи (ТЕЦ) от комплекса „Марица изток”. За периода е извършван всекидневен, детайлен анализ на КАВ и се вземани навременни мерки за издаване на предписания до четирите ТЕЦ от комплекса „Марица изток” за редуциране на емисиите в случаите, на регистриране на завишени концентрации на серен диоксид в гр. Гълъбово.

Сравнителните диаграми за превишенията на ПС на регламентираните норми по показател серен диоксид за 2007 г., 2008 г., 2009 г., 2010 г., 2011, 2012 г., 2013 г. и 2014 г., показват следното:

Брой превишения на Средночасовата норма по показател серен диоксид за седем години.

Брой превишения на средноденонощната норма по показател серен диоксид.

С изградената от четирите оператора на централите от комплекса „Марица изток” Система за ранно предупреждение (СРП) при неблагоприятни метеорологични условия се създаде възможност своевременно да се предприемат мерки за редуциране на емисиите на серен диоксид и да се контролира процеса на пренос на замърсителите. Ефективното използване на СРП от страна на РИОСВ доведе до ограничаване територията на замърсения въздушен басейн.

За 2014 г. превишения на ПС на СЧН по показател серен диоксид са регистрирани и от АИС Сливен – 25 броя, а през 2013 г. - 15 броя.

Основни причини за замърсяването са промишлеността, изгарянето на въглища в битовия сектор, както и чести случаи на нерегламентирани запалвания на отпадъци.

► Регламентираните райони за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ) в региона контролиран от РИОСВ – Стара Загора са общините:

Стара Загора - Има разработена и приета с Решение на Общинския съвет Програма за намаляване на нивата на замърсителите в атмосферния въздух и достигане на утвърдените норми за вредни вещества в района на Стара Загора с период на действие 2011 г. - 2015 г.

Сливен - Има разработена и приета с Решение на Общинския съвет Програма за намаляване на емисиите и достигане на установените норми за вредни вещества в атмосферния въздух на община Сливен с период на действие 2011 г. - 2013 г. В ход е процедура актуализация на програмата, с анализ на действащата програма и с ново математическо моделиране, както и нов план за мониторинг.

Ямбол - Има разработена и приета с Решение на Общинския съвет Програма за намаляване нивата на фини прахови частици под 10 микрометъра и достигане на установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух в община Ямбол за периода 2011 г. - 2014 г. Стартирана е процедура по актуализиране на действащата програма и Плана за действие към нея.

Гълъбово - Има разработена и приета с Решение на Общинския съвет Програма за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на утвърдените норми за наличие на вредни вещества в атмосферния въздух на община Гълъбово за периода 2011 г. - 2013 г. Програмата е актуализирана с период на действие 2014 г. – 2018 г. Предстои свикване на Програмен съвет за разглеждане на актуализираната програма и плана за действие към нея.

Раднево - Има разработена и приета с Решение на Общинския съвет Програма за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на утвърдените норми за наличие на вредни вещества в атмосферния въздух на община Раднево за периода 2011 г. - 2013 г. Изготвена е актуализация на план за действие към общинската програма.

Казанлък - Има разработена и приета с Решение на Общинския съвет Програма за намаляване на нивата на замърсяване с ФПЧ₁₀ на атмосферния въздух за периода 2011 г. - 2013 г. През 2014 г. OPSIS системата в с. Ръжена, общ. Казанлък не дава данни за превишение на нормите за фини прахови частици под 10 микрометъра.

Опан - Има разработена и приета с Решение на Общинския съвет Общинска програма за оценка и управление качеството на атмосферния въздух и план за действие към нея.

Кметовете на общините, където не е постигнато съответствието, са информирани за необходимостта от актуализация на програмите и решаване на проблема с продължаващите превишения на нормите за нивата на ФПЧ₁₀ в атмосферния въздух.

Изискани са годишните отчети за хода на изпълнение на мерките, заложените в програмите. Всички общини представиха годишните си отчети за изпълнените мерки от Плановите за действие към Програмите.

През 2014 г. са проведени заседания на Програмните съвети на общините Стара Загора и Гълъбово.

Във връзка с изпълнение на задълженията, свързани с докладването съгласно изискванията на Директива 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21.05.2008 г. относно качеството на атмосферния въздух и за по – чист въздух за Европа, касаещо общинските програми, в срок са изпратени попълнените от 1 до 7 включително формати, установени с Решение на Комисията 2004/224/ЕО от 20.02.2004 г., за 7 Общини: Стара Загора, Сливен, Ямбол, Гълъбово, Раднево, Казанлък и Опан.

Все още проблем за гр. Стара Загора, гр. Сливен и гр. Гълъбово, както при всички по – големи градове в страната, са нивата на фини прахови частици под 10 микрометра (ФПЧ₁₀).

В сравнение с предходната 2013 г., анализът и оценката на данните от Пунктовете за мониторинг за превишенията по показател ФПЧ₁₀ показва следното:

пункт за мониторинг	брой превишения за 2013 г.	брой превишения за 2014 г.
АИС „Зеления клин”, гр. Стара Загора	49	67
OP SIS система, с. Ръжена	7	5
OP SIS система, с. Остра могила	2	0
АИС Сливен, гр. Сливен	81	71
Ръчен, гр. Гълъбово	69	66

Все още не е постигнато качествено и устойчиво намаляване замърсяването на атмосферния въздух по този замършител в района, контролиран от РИОСВ – Стара Загора.

В годишен аспект, лимитираният брой превишения по показател ФПЧ₁₀ е 35, съгласно Наредба № 12 от 15.07.2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух. За 2014 г. този брой е превишен в гр. Стара Загора, гр. Сливен и гр. Гълъбово.

Източници на емисии на територията на РИОСВ – Стара Загора

Общия брой източници на емисии на територията на РИОСВ – Стара Загора, които подлежат на контрол в обхвата на *Закона за чистотата на атмосферния въздух* и подзаконовите нормативни актове към него, са приблизително 800.

► През 2014 г. контролната дейност приоритетно беше насочена към проверки на обекти с издадени комплексни разрешителни, обекти с разрешителни за емисии от парникови газове, обекти попадащи в обхвата на *Наредба №1/2005 г. за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници, Наредба № 7 от 21.10.2003 г. за норми за допустими емисии на летливи органични съединения, изпускани в околната среда, главно в атмосферния въздух в резултат на употребата на разтворители в определени инсталации, Наредбата за ограничаване емисиите на летливи органични съединения (ЛОС) при употребата на органични разтворители в определени бои, лакове и авторепаратурни продукти*, както и по прилагането на *Регламент № 842/2006 относно флуорирани парникови газове и Регламент № 1005/2009 относно веществата, които нарушават озоновия слой*.

Интерферирането на емисиите на вредни вещества от производствени и вентилационни газови потоци, изпускани в атмосферния въздух организирано - при определени критични метеорологични условия (тихо време, инверсия и др.) могат да доведат до по – високи концентрации в приземния атмосферен слой и са основни фактори, определящи качеството на атмосферния въздух.

В тази връзка, като основна стъпка е идентифицирането на източниците на емисии на вредни вещества и техния контрол.

В годишния план са заложили за контрол 156 обекта, от които 8 със значимо въздействие върху качеството на атмосферния въздух, ситуирани главно в Старозагорска и Сливенска област.

Извършените проверки на обекти и дейности са 210. Издадените през 2014 г. 238 предписания бяха с основна цел отстраняване на проблеми, свързани с чистотата на атмосферния въздух, извършване на емисионни измервания, привеждане на дейностите в съответствие с действащото законодателство и подобряване работата на пречиствателните съоръжения.

На 17 обекта и инсталации, които са планирани за контрол, са извършени комплексни проверки, на които координатори и изготвящи доклади са експерти от направлението. На други 14 обекта и инсталации са извършени комплексни проверки, включително и с участието на експерти от направлението.

Спрямо 2013 г., когато са извършени 214 проверки и са издадени 184 предписания, определящо за обема на проверките през 2014 г. бе интензивният контрол на обекти - значими

точкови източници на емисии в атмосферния въздух и такива, за които са постъпили жалби и сигнали.

► През годината са извършени 53 проверки в 53 обекти по прилагане на Наредбата за установяване на мерки по прилагане на Регламент (ЕО) № 842/2006 относно някои флуорирани парникови газове и Наредба за установяване на мерки по прилагане на Регламент(ЕО) № 1005/2009 относно веществата, които нарушават озоновия слой.

Извънредно са извършени 2 проверки, по искане на операторите. Контролът по двата Регламента, респ. двете наредби през 2014 г., показва спазване на регламентираните в тях изисквания. Издадени са 17 предписания на оператори на стационарни хладилни и климатични системи, топлинни помпи, съдържащи над 3 кг. и повече вещества за привеждане в съответствие на системите по изискванията на нормативната база. Същите са изпълнени в определените срокове. На оператори на оборудване, което съдържа ненапълно халогенирани хлорфлуорвъглеродороди са дадени 64 предписания за спазване изискванията на чл. 22, параграф 1 от Регламент(ЕО)№ 1005/2009 при извличане и унищожаване на контролирани вещества.

От извършения контрол на обекти и фирми, използващи контролирани вещества и флуорирани парникови газове, могат да се направят следните изводи: лицата и фирмите, които извършват монтиране, поддръжка и проверки за течове притежават необходимите документи – за квалификация и правоспособност, издадени от ББКМ. Операторите на инсталации, ползвайки услугите на обслужващите фирми поддържат системите в изправност, като се монтират датчици и системи за постоянно наблюдение за евентуални пропуски и изтичане на контролираните вещества.

► В района на РИОСВ – Стара Загора се експлоатират значителен брой по-малки точкови източници на емисии с мощност под 50 MW с оглед предотвратяване или ограничаване на възможните преки и/или косвени въздействия от емисиите в околната среда, както и на свързаните с тях потенциални рискове за човешкото здраве.

Наредба регламентира Норми за допустими емисии (НДЕ) на вредни вещества, изпускани в атмосферата от такива източници съобразно използваното гориво. Емисионният контрол се осъществява не по-малко от един път в рамките на две последователни календарни години. Операторите, осъществяващи дейности с източници на емисии извършват и поддръжка на пречиствателните съоръжения за осигуряване спазването на НДЕ. През 2014 г. са представени доклади от извършени собствени периодични измервания на 52 броя обекти, докато през 2013 г. са 41 брой.

Данните от Собствените периодични измервания показват спазване на Нормите за допустими емисии, с изключение на:

- „Булгартрансгаз” ЕАД, гр. София:

- Компресорна станция „Странджа”, с. Горска поляна, общ. Болярово - намалена е текущата санкция за замърсяване на атмосферния въздух с въглероден оксид над допустимите норми в размер на 120 лева;

- Компресорна станция „Лозенец”, с. Лозенец, общ. Стралджа е наложена текуща санкция за замърсяване на атмосферния въздух с въглероден оксид над допустимите норми, в размер на 1 831 лева;

- „Брикел” ЕАД, гр. Гълъбово – въз основа на оценката на съответствието на годишните резултати от утвърден годишен доклад от Собствени непрекъснати измервания е наложена еднократна санкция за замърсяване на атмосферния въздух с прах и въглероден оксид над допустимите норми, в размер на 111 лева;

- „Ей и Ес – 3С Марица изток 1” ЕООД - въз основа на оценката на съответствието на годишните резултати от утвърден годишен доклад от Собствени непрекъснати измервания е наложена еднократна санкция в размер на 744 лева за замърсяване на атмосферния въздух с азотни оксиди над допустимите норми;

- „Робертет България” ЕООД, с. Долно Сахране, общ. Павел баня, за превишение на нормите за прах е наложена санкция в размер на 185 лева (впоследствие отменена, вследствие привеждане в съответствие).

През 2014 г. с ДПК в „Кастамону България” АД, с. Горно Сахране, общ. Павел баня, област Стара Загора са приети и пуснати в редовна експлоатация строежите: ”Лентова сушилна инсталация, линия за пелети и електростатичен филтър”, с което се постига намаляване на количеството замърсители на атмосферния въздух и промишлени отпадъци. През 2014 г. дружеството реализира инвестиционната си програма за намаляване на праховите емисии от двете сушилни инсталации. Вследствие на това, през месец декември 2014 г. е предприета процедура за отмяна на текущите санкции.

► Основни източници на емисии, които са предприели мерки и преустановили или съществено намалили замърсяването:

Интерферирането на емисиите на вредни вещества от производствени и вентилационни газови потоци, изпускани в атмосферния въздух организирано, при определени критични метеорологични условия (тихо време, инверсия и др.) могат да доведат до по – високи концентрации в приземния атмосферен слой и са основни фактори, определящи качеството на атмосферния въздух в региона.

В тази връзка, като основна стъпка е идентифицирането на източниците на емисии на вредни вещества и техния контрол. Разбира се на първо място са Големите горивни инсталации.

В района на област Стара Загора са разположени четири от най - големите топлоелектрически централи за страната. Реално намаляване на емисиите на серен диоксид вече е налице с изграждането и въвеждането в експлоатация на сероочистващите инсталации с над 94 % степен на почистване.

За региона, контролиран от РИОСВ – Стара Загора проверките и емисионния контрол на най - значимите източници на емисии на вредни вещества показаха следното:

„Брикел” ЕАД, гр. Гълъбово - за експлоатацията на горивната инсталация има издадено Комплексно разрешително № 40-Н1/2011 г. (последна актуализация с Решение № 40-Н1-ИО-А1/2013 г.). Разрешените за експлоатация с КР мощности са: енергиен котел № 1, енергиен котел № 2, енергиен котел № 3, енергиен котел № 4 (в резерв), енергиен котел № 5 (в резерв) и енергиен котел № 6 (в резерв), с обща топлинна мощност 510 MWth. Енергийните котли са оборудвани с пречиствателни съоръжения електрофилтри. Изградена е сероочистваща инсталация. С цел пречистване на отпадъчните газове от азотни оксиди се експлоатира съоръжение за некаталитична редукция, работещо с агент карбамид. Монтирана е и се експлоатира Система за извършване на Собствени непрекъснати измервания. В РИОСВ – Стара Загора редовно се представят месечни и годишни доклади. Инсталацията е въведена в редовна експлоатация през месец март 2012 г.

При проверките, които са извършвани през 2014 г. на площадката на ТЕЦ не е установено монтиране и/или експлоатация на други мощности, освен разрешените в КР.

Емисиите на вредни вещества в отпадъчните газове от енергийните котли се контролират от Система за собствени непрекъснати измервания. ТЕЦ е проектирана и изградена с „байпасна линия” на Сероочистващата инсталация (СОИ).

Проверките, които са извършвани през 2014 г., както и месечните доклади, показват следното:

- степен на десулфуризация – всички средномесечни стойности са по-големи от изискваната минимална степен на сероочистване от 95 % - няма несъответствия;
- среднодневни стойности – нито една от валидираните среднодневни стойности за всички параметри не превишава 110 % от НДЕ - няма несъответствия;
- средночасови стойности – 95 % от всички валидирани средночасови стойности, за всички параметри, не превишават 200 % от съответната НДЕ - няма несъответствия.

Изключения:

- Въз основа на оценката на съответствието на годишните резултати от утвърден годишен доклад от Собствени непрекъснати измервания за 2013 г. на “Брикел“ ЕАД е наложена еднократна санкция за замърсяване на атмосферния въздух с прах и въглероден оксид над допустимите норми, в размер на 111 лева;

- през 2014 г. на “Брикел“ ЕАД, е издадено наказателно постановление за експлоатация на Комин 2 с височина 150 метра (байпасен, без очистване), който е разрешен в КР № 40-Н1/2011 г. единствено при анормални режими на работа – разпалване на котлите или аварийни спираня на Сероочистващата инсталация (СОИ).

„Ей И Ес – 3С Марица изток 1” ЕООД, гр. Гълъбово - за експлоатацията на горивната инсталация има издадено Комплексно разрешително (КР) № 27/2005 г. (последна актуализация с Решение № 27-НО-ИО-А2/2011 г.). Двата котела Б1 и Б2 с обща топлинна мощност 1846 MWth, работещи на гориво лигнитни въглища са въведени в експлоатация през 2011 г. Въведени в експлоатация са и два спомагателни котела с обща топлинна мощност 64.8 MWth на гориво газьол. Въведени в експлоатация през 2011 г. са два броя сероочистващи инсталации и два броя електростатични филтри (за всеки един от основните котли Б1 и Б2).

Емисиите на вредни вещества в отпадъчните газове от двата основни блока се контролират от Система за собствени непрекъснати измервания. В РИОСВ ежесечно се представяха доклади, както и годишен доклад.

При проверките, които са извършвани през 2014 г. на площадката на ТЕЦ, не е установено монтиране и/или експлоатация на други мощности, освен разрешените в КР.

ТЕЦ е проектирана и изградена без „байпасна линия” на Сероочистващата инсталация (СОИ) и на практика не може да се експлоатира без пречиствателни съоръжения. Часовете работа с емисионни норми, превишаващи два пъти Нормите за допустими емисии (НДЕ) се регистрират като работа с неизправни СОИ (в клас 41).

Проверките, които са извършвани през 2014 г., както и месечните доклади за двата блока показват следното:

- степен на десулфуризация – всички средномесечни стойности са по-големи от изискваната минимална степен на сероочистване от 95 % - няма несъответствия;

- емисионни показатели - нито една от валидираните средномесечни стойности за всички параметри не превишава НДЕ - няма несъответствия;

- среднодневни стойности – нито една от валидираните среднодневни стойности за всички параметри не превишава 110 % от НДЕ - няма несъответствия;

- средночасови стойности – 95 % от всички валидирани средночасови стойности, за всички параметри, не превишават 200 % от съответната НДЕ - няма несъответствия.

Изключение:

- Въз основа на оценката на съответствието на годишните резултати от утвърден годишен доклад от Собствени непрекъснати измервания, за 2013 г., на “Ей И Ес – 3С Марица изток 1” ЕООД, е наложена еднократна санкция в размер на 744 лева за замърсяване на атмосферния въздух с азотни оксиди над допустимите норми.

Не са превишени разрешените 120 часа за работа с неизправни СОИ.

Отпадъците сгуропепелина и гипс се отвеждат на изграденото за целта депо, посредством гумено-лентов транспортър.

„ТЕЦ Марица изток 2” ЕАД, с. Ковачево, общ. Раднево - след въвеждане в експлоатация на СОИ за бл. 5 и бл. 6 през 2013г. всички енергийни блокове на централата работят в съответствие с изискванията на чл.14 от Наредба № 10/2003 г. за норми за допустими емисии на серен диоксид, азотни оксиди и общ прах, изпускани в атмосферния въздух от ГГИ, както следва:

СОИ 1 (2010 г.) включва бл.1(ЕК1 и ЕК2) и бл.2(ЕК3 и ЕК4) и ползва Мокър комин1(Н135м)

СОИ 2 (2010 г.) включва бл.3(ЕК5 и ЕК6) и бл.4(ЕК7 и ЕК8) и ползва Мокър комин2(Н135м)

СОИ 5,6(2013 г.) включва бл.5(ЕК9) и бл.6(ЕК10) и ползва Мокър комин5,6(Н135м)

СОИ 7 (2010 г.) включва бл.7(ЕК11) и ползва Мокър комин7(Н135м)

СОИ 8 (2009 г.) включва бл.8(ЕК 12) и ползва Мокър комин8(Н135м)

Комини №1Н180м, №2Н180м, №1Н325м и №2Н325м са байпасни комини и се използват само при преходни режими(разпалване/погасяване) и/или когато има аварийен проблем по СОИ.

На всеки мокър комин има изградена система за СНИ.

В централата са инсталирани и работят 16 броя електрофилтри за прахоулавяне. Резултатите се докладват ежемесечно в РИОСВ.

Пречиствателните съоръжения и тяхната работа се контролира съгласно Условие 9.2.1 от КР № 50/2005 г. Осъществената проверка по КР през 2014 г. не установи несъответствия с поставените условия.

През 2014 г. с ДПК беше приет и пуснат в експлоатация „Гипсоотвал за депониране на гипс от сероочистващи инсталации на „ТЕЦ Марица изток 2”ЕАД; Етап I – Първа секция на гипсоотвал и обслужващи съоръжения с площ 134350 м² с местонахождение: ПИ №37507.101.192 ; №37507.503.008 и №37507.503.009 в землището на с. Ковачево, община Раднево, област Стара Загора и ПИ №47500.000.316 и №47500.502.001 в землището на с.Маца, община Раднево, област Стара Загора.

Изградената през 2013 г. инсталация за обезводняване на гипса от СОИ на бл.1-6 работи нормално.

Завършен е и проект:„ Повишаване мощността на парна турбина на блок 7 в ТЕЦ „Марица изток 2” ЕАД” находящ се в УПИ I – 1,2,3,4, кв.1 по плана на „ТЕЦ Марица изток 2” ЕАД, в землището на с. Радецки, общ. Нова Загора, област Сливен.

В ТЕЦ „Марица изток 2” ЕАД, с. Ковачево, общ. Раднево през 2014 г са извършени планови проверки за текущ контрол по изпълнение на условията на Разрешителното за емисии на парникови газове на дружеството. Не са констатирани отклонения от нормативната база.

Сероочистващите инсталации – СОИ 1 (бл. 1 и 2), СОИ 2 (бл. 3 и 4) и СОИ 5,6 (бл. 5 и 6) работят със степен на ефективност над 94%.

Сероочистващите инсталации на бл. 7 и 8 работят с над 92% десулфуризация на отпадъчните димни газове.

Извършват се собствени непрекъснати измервания на емисии от бл. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 и 8 и се докладват ежемесечно в РИОСВ. Не са констатирани отклонения от нормативната база.

Контролът в централата установи, че информационното табло, показващо стойностите на вредните емисии, изпускани от Комин 1 Н= 325 м, степен на ефективност на СОИ1 (бл.1 и бл.2), на СОИ2 (бл. 3 и бл. 4), на СОИ 5,6 (бл. 5 и бл. 6), на СОИ 7 (бл. 7), степен на ефективност СОИ 8 (бл. 8), общото натоварване на централата, натоварване на старата част (700 MWth.), натоварване на нова част (890 MWth.), час, дата и температура на въздуха се обслужва редовно и работи постоянно. Стойностите са в реално време и могат да се наблюдават и на сайта на централата.

Изведено е информационно табло на Автоматичната станция, показващо стойностите на емисиите за качеството на атмосферния въздух в с. Полски Градец в реално време на 15 минути.

"КонтурГлобал Марица изток 3" АД, с. Медникарово, общ. Гълъбово - работи с четири блока, всеки с енергийна мощност 227 MW, като използва за гориво източноаришки лигнитни въглища с високо сярно съдържание. На изградените сероочистващи инсталации на инсталираните блокове – СОИ 1 (бл.1 и 2) и СОИ 2 (бл.3 и 4) се извършват собствени непрекъснати измервания (СНИ) на емисиите на вредни вещества от Мокър комин № 2 Н150м и Мокър комин № 3Н150м. По данни от месечните доклади сероочистващите инсталации постигат през 2014 г. десулфуризация над 94%. За прахоулавяне се използват четири броя сухи електрофилтри, които постигат над 99% ефективност.

Дружеството има действащо Комплексно разрешително № 52/2005 г. Извършена е проверка по изпълнение на регламентираните условия в разрешителното и по условията на Разрешително за емисии на парникови газове. Проверките не са констатирани несъответствия.

На сгуроотвала се експлоатира оросителна инсталация, чрез която се осигурява превантивно определена влажност на повърхностния пласт и водна завеса при неблагоприятни метеорологични условия. Поддържа се водно огледало в работещите секции на сгуроотвал „Искрица”. През декември 2014 г е осъществено залесяване на 300 бр. акациев дръвчета, съгласно инвестиционната им програма.

Операторската станция на Системата за ранно предупреждение за замърсяване на приземния въздушен слой /СРП/ е разположена в ТЕЦ „КонтурГлобал Марица изток 3”. Ежечасно се подават данни за емисиите от електроцентралата. Осигурено е ежедневно наблюдение на системата.

През 2014 г. с ДПК е приет обект от програмата на централата за подобряване на горивните процеси и намаляване на замърсителите изпускани в атмосферния въздух: 1. Модификация на котел №3 в ТЕЦ „КонтурГлобал Марица изток 3” посредством първични мерки, с цел намаляване на нивото на нормализирани NOx емисии, намаляване на шлаковането на пещна камера и предотвратяване на корозия по стените на пещна камера, образувана от въздействието на сулфиди”.

В периода 04.12.2014- 07.12.2014 г. успешно са извършени 72 часови проби-изпитания при експлоатационни условия на Блок 2 по проекта за намаляване на емисиите на азотни оксиди, в съответствие с утвърден пусков график и метод на изпитване.

Изготвено е компютърно моделиране на работата на сярочистващите инсталации с оглед повишаване на ефективността им на 96%.

► В гр. Казанлък е извършена газификация на всички промишлените обекти, които са работили на гориво мазут.

► Извършена е частична газификация в жилищни квартали на градовете: Стара Загора, Сливен, Ямбол, Раднево, Казанлък, Гълъбово и Чирпан за създаване на възможност за включване на битовите потребители в газопреносната мрежа, с оглед намаляване на емисиите на замърсителите от този сектор.

► През годината са извършени **56** извънпланови проверки – **7** броя за контрол по изпълнение на дадени предписания; **17** броя по постъпили жалби и сигнали; **4** броя по заповед на министъра на околната среда и водите; **6** броя по заповеди на областните управители; **11** броя по искане за промяна на наложени текущи санкции; **2** броя на нови обекти; **5** броя по разпореждане на директора на инспекцията.

През годината са извършени **17** извънпланови проверки - по постъпили сигнали и жалби. Всеки един сигнал/жалба са отработени в регламентирания срок. При проверките са отразявани фактите и обстоятелствата и са вземани адекватни и навременни решения за недопускане на закононарушения. За целта са издавани съответните предписания. От всички разгледани жалби, през годината, само около 30 % са основателни. През 2013 г. са извършени 21 проверки по постъпили сигнали и жалби.

► В изпълнение на Националната програма за намаляване на нивата на емисиите на летливите органични съединения (ЛОС), явяващи се и прекурсори на приземния озон,

контролната дейност по *Наредба № 7/2003 г. за норми за допустими емисии на летливи органични съединения, изпускани в околната среда, главно в атмосферния въздух в резултат на употребата на разтворители в определени инсталации*, регламентираща тяхното ограничаване, за 2014 г. показва следното:

По отношение на инсталации, употребяващи разтворители в производствената си дейност:

Извършени са контролни проверки на **17** инсталации за ревизия на представените в Планове за управление на разтворители количества и ревизия на представените консумирани количества разтворители. Същите показват правилно и коректно представяне, както и изчисление на масовия баланс на емисиите.

За сравнение, през 2013 г. са извършени 14 контролни проверки на инсталации, използващи разтворители.

В региона, контролиран от РИОСВ – Стара Загора няма инсталации, с консумация на разтворители над съответните долни ПСКР, използващи вещества с рискови фрази по чл. 10, ал. 1, т. 1 от Наредба № 7.

През 2014 г. всички инсталации, в обхвата на Наредба № 7 са в съответствие с емисионните ограничения за съответните категории дейности. На една инсталация, за екстракция на растителни масла, съгласувано с МОСВ, е определена индивидуална емисионна норма за общи емисии.

На една инсталация за нанасяне на покрития върху метални повърхности, с оператор „Перфектюп Пакеджинг БГ” ООД, е образувано административно-наказателно производство - за непредставяне на План за управление на разтворителите. Издадено е наказателно постановление и е наложена санкция в размер на 15 000 лева.

През отчетната 2014 г. са издадени 20 Решения за утвърждаване на Планове за управление на разтворителите, за инсталации в обхвата на Наредба № 7/2003 г.

В изпълнение на изискванията на чл. 29 от Наредба № 7, регламентиращ поддържането на информационната система с база данни, която е интегрирана с регистъра по чл. 30л от *Закона за чистотата на атмосферния въздух*, информацията е представена в ИАОС в срок.

За региона на РИОСВ – Стара Загора са издадени 42 Удостоверения за регистрация на обекти, ползващи разтворители в своята дейност.

► За оценка на съответствието с изискванията на *Наредбата за ограничаване емисиите на ЛОС при употребата на органични разтворители в определени бои, лакове и авторепаратурни продукти* в годишния план за контролна дейност през 2014 година бяха заложили 25 проверки в 25 обекта - производители, търговци на едро и дребно и оператори, използващи продукти за нанасяне на покрития. В проверените обекти е констатирано изпълнение на изискванията на Наредбата по отношение на спазване на нормите за максимално

съдържание на летливи органични съединения. Един обект, извършващ търговия на дребно с продукти, посочени в Приложение № 2 на Наредбата, е прекратил дейността си.

► РИОСВ – Стара Загора е извършила инвентаризация и осъществява контрол на 263 бензиностанции и 3 терминала, източници на емисии на ЛОС в резултат на товарене, разтоварване и съхранение на бензини.

При тези инсталации, спазването на съответните Целеви норми за допустими емисии се гарантира чрез изпълнението на установените технически изисквания към тях. Определянето на емисиите от тях се свежда до определяне на тяхното съответствие с установените технически изисквания за съответната инсталация. След привеждане на инсталациите за товарене и разтоварване на бензини в съответствие с техническите изисквания, посочени в Наредба № 16, се приема, че емисиите изпускани от тях са сведени до нула.

С изтичане на последния преходен период - 31.12.2009 г., за привеждане в съответствие на обекти бензиностанции и терминали с техническите изисквания, регламентирани в Приложното поле на Наредба № 16, всички бензиностанции и терминали на територията, контролирана от РИОСВ – Стара Загора, са приведени в съответствие с Етап I на улавяне на бензиновите пари. Срокът за оборудване със система, съответстваща на Етап II на УБП за всички действащи бензиностанции е 31.12.2016 година.

През 2014 г. са извършени 3 планирани проверки за контрол на емисиите на ЛОС по Наредба № 16/12.08.1999 г. на ДПК са приети 3 нови бензиностанции. На ДПК, след реконструкция, е приет и 1 терминал (Петролна база на „Лукойл България” АД в с. Еленино, общ. Стара Загора).

За сравнение, през 2013 г. е извършена една извънредна проверка за контрол на емисиите на ЛОС по Наредба № 16/12.08.1999 година.

► През 2014 г. 19 обекта са с издадени Разрешителни за емисии на парникови газове. На 17 от тях бяха извършени контролни проверки за изпълнение условията в издадените разрешителни. Проверени бяха и за промяна на инсталираните мощности, използваните суровини и горива, както и за промяна на измервателната апаратура – съгласно Плановите за мониторинг към РЕПГ. На два от заложените в годишния план обекти не е извършена проверка. Единият от тях не е бил в експлоатация през 2014 г. („Ремотекс – Раднево” ЕАД, гр. Раднево), а другият е с периодичен режим на експлоатация („Руно Казанлък” АД, гр. Казанлък).

При извършения контрол на инсталации с издадени Разрешителни за емисии на парникови газове през 2014 г. не бяха установени нарушения.

През 2013 г. бяха извършени контролни проверки за изпълнение условията в издадените разрешителни 19 обекта с издадени Разрешителни за емисии на парникови газове.

► Автотранспортът представлява непрекъснато действащ източник, основно на прахови частици. Неговата интензивност е пропорционален на автомобилния трафик и следва неговите изменения – сезонни и денонощни. Влиянието на автотранспорта върху КАВ има първостепенно значение, тъй като той е най – динамично развиващия се източник на емисии в атмосферния въздух. Това е от особено значение за по – големите градове, тъй като в тях се съчетават множество неблагоприятни фактори: нарастване на броя на МПС; висок относителен дял на автомобилите „втора употреба“; висока средна възраст на МПС; амортизиран обществен транспорт с дизелови двигатели; изоставане на пътната инфраструктура в сравнение с бързо увеличаващия се брой на МПС; лошо развита улична мрежа, ниска пропускателна способност.

В относителен план транспорта има около 30 % дял (спрямо отделните групи източници на емисии, вкл. и промишленост, битов сектор) при формиране на множество превишения на ФПЧ₁₀. В този смисъл влиянието на транспорта по отношение на този замърсител може да се оцени като значително. През летния сезон то се превръща в основен източник за замърсяване и може самостоятелно да предизвика създаването на приземни концентрации близки до СДН. В годишен аспект относителното му влияние остава силно за гъсто населените централни градски части, докато за отдалечени жилищни квартали, без интензивно движение, влиянието на транспорта е по – слабо до незначително.

В Плановете за действие към Програмите, Общините са заложили комплекс от мерки, чиято реализация ще доведе до намаляване на замърсяването от този сектор.

За календарната 2014 г. са образувани 2 административно - наказателни производства - 2 акта за установени административни нарушения и са издадени 3 наказателни постановления (АУАН е от предходната година).

През 2013 г. са образувани 7 административно - наказателни преписки. Наложени са 7 акта за установени административни нарушения и са издадени 6 наказателни постановления.

Обработените санкции по чл. 69 от *Закона за опазване на околната среда* са 9 броя. Наложени нови санкции 5 броя, намалени – 2 броя и отменени – 2 броя. Основно, всички наложени санкции са за минимални превишения на Нормите за допустими емисии. Такива са:

- еднократни санкции на „Брикел“ ЕАД и „Ей и Ес – ЗС Марица изток 1“ ЕООД за превишение на нормите за въглероден оксид и азотни оксиди, въз основа на оценка на годишните доклади от Собствените непрекъснати измервания;

- за превишение на нормите за прах на „Кастамону България“ АД (впоследствие отменени, вследствие привеждане в съответствие на двете сушилни инсталации);

- за превишение на нормите за прах на „Робертет България“ ЕООД (наложена и впоследствие отменена, вследствие привеждане в съответствие);

- на „Булгартрансгаз“ ЕАД, гр. София за Компресорна станция „Странджа“, с. Горска поляна, общ. Болярово и за Компресорна станция „Лозенец“, с. Лозенец, общ. Стралджа

са изготвени текущи санкции за наднормено замърсяване на атмосферния въздух с въглероден оксид.

През 2013 г. са обработени общо 12 броя санкции.

Сравнителният анализ между 2014 г. и 2013 г., по отношение на санкционната дейност показва:

- по – малко образувани административно - наказателни производства;
- по – малко наложени санкции;
- спазване на НДЕ (с изключение на визираните инсталации);
- привеждане на инсталациите в съответствие.
- Експертите са взели участие в 22 ДПК за въвеждане в експлоатация на нови

обекти. За всеки строеж експертите са издали становища за съответствието им с изискванията на екологичната нормативна уредба. През 2013 г. експертите от направлението са взели участие в 49 Държавни приемателни комисии.

- През 2014 г. са изготвени 71 екологични оценки и становища за обекти, засягащи въпроси, свързани с атмосферния въздух и общата нормативна уредба по околната среда, а за 2013 г. - изготвени 131 екологични оценки и становища.

- Чрез участието си в Общинските експертни съвети по устройство на територията, експертите от направлението дават своите становища за съответствието на новите проекти с изискванията на екологичната нормативна база. Тези участия са форма на превантивен контрол на инвестиционните предложения за привеждането им в съответствие преди осъществяване на планираната дейност.

- Паралелно с осъществяването на контролната дейност по прилагането на изискванията на действащите правни норми, експертите от РИОСВ – Стара Загора са извършили и редица други текущи дейности, като:

- Участие в заседания на Програмните съвети за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух, създадени с цел разработване на програмите за намаляване на нивата на замърсителите в атмосферния въздух по чл. 27 *Закона за чистотата на атмосферния въздух* и за достигане на съответните норми в установените за целта срокове. През 2014 г. са проведени заседания на Програмните съвети на две общини - Стара Загора и Гълъбово;

- Контрол по разработването и изпълнението на общинските програми за намаляване на нивата на замърсителите в атмосферния въздух - през 2014 г. е проведен контрол на 7 РОУКАВ за изпълнение на мерките, залегнали в Плановите за действие към общинските Програми. Изготвен е и обобщен годишен отчет за седем РОУКАВ.

- Във връзка с изпълнение на задълженията, свързани с докладването съгласно изискванията на Директива 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21.05.2008 г. относно качеството на атмосферния въздух и за по – чист въздух за Европа, касаещо

общинските програми, в срок са изпратени попълнените от 1 до 7 включително формати, установени с Решение на Комисията 2004/224/ЕО от 20.02.2004 г., за 7 Общини: Стара Загора, Сливен, Ямбол, Гълъбово, Раднево, Казанлък и Опан.

- Ежегодна актуализация на списъците на обектите, формиращи емисии в атмосферния въздух, подлежащи на задължителен емисионен контрол – през 2014 г. са обхванати и е извършен контрол на 2 нови обекта;

- През 2014 г. са издадени 20 Решения за утвърждаване на План за управление на разтворителите. За една инсталация, в обхвата на Наредба №7, е образувано административнонаказателно производство за непредставяне на Плана за управление на разтворителите;

- Изготвяне на екологични становища - изготвени са 71 екологични оценки и становища за обекти, засягащи въпроси, свързани с атмосферния въздух и общата нормативна уредба по околната среда;

- Участия в Държавни приемателни комисии - експертите са взели участие в 22 Държавни приемателни комисии за въвеждане в експлоатация на нови обекти. За всеки строеж експертите са издали становища за съответствието им с изискванията на екологичната нормативна уредба.

- Участие в общинските експертни съвети по устройство на територията - чрез участието си в Общинските експертни съвети по устройство на територията, експертите дават своите становища за съответствието на новите проекти с изискванията на екологичната нормативна база. Тези участия са форма на превантивен контрол на инвестиционните предложения за привеждането им в съответствие преди осъществяване на планираната дейност;

- Извършен се анализ и оценка на ежемесечни и годишни доклади от Системите за Собствени непрекъснати измервания на: «Брикел» ЕАД, ТЕЦ «Марица изток 2» ЕАД, ТЕЦ «Контурглобал Марица изток 3» АД и ТЕЦ «Ей и Ес – Гълъбово» ЕООД.

- От направлението бяха проверени 38 годишни доклада, на обекти с Комплексни разрешителни. Извършиха се оценки на съответствието и се издадоха становища;

- Извършиха се проверки на докладите, на фирми имащи задължения, съгласно изискванията на Регламент №166/2006 г. за поддържане на електронния регистър по ЕРИПЗ;

- От операторите на големи горивни инсталации се изискаха Инвентаризационни карти за емисиите. Същите бяха анализирани и изпратени в срок в ИАОС;

- Ежемесечно се анализираха и докладваха данните от Автоматичните измервателни станции, на територията на РИОСВ – Стара Загора, към Националната система за мониторинг, както и тези, експлоатирани от ТЕЦ „Марица изток 2” и ТЕЦ „Ей и Ес - Гълъбово”;

- Ежемесечно се представяха доклади за праховите частици – през календарната година бяха изпратени 12 доклада за ФПЧ₁₀ и 4 доклада за ФПЧ_{2,5};
- На всяко тримесечие са докладвани данните за фините прахови частици под 2,5 микрометъра и съдържанието на бензен, Pb, Cd, Ni, As и ПАВ (бензо/а/пирен) ;
- В срок бяха изготвени и представени шестмесечните доклади (летен и зимен) за праховите частици и озон.
- Ежемесечно се изпращат в Министерство на околната среда и водите – Дирекция «Опазване чистотата на въздуха» - справки за работните часове на големите горивни инсталации в комплекса «Марица изток ».
- Ежемесечно се изпращат, по електронната поща, докладите за извършените Собствени непрекъснати измервания на обектите на комплекса «Марица изток », в Дирекция «Опазване чистотата на въздуха»

Оценка на качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ – Стара Загора

Като силни страни през 2014 г. се отчитат организираните действия, водещи до спиране на отрицателните въздействия върху околната среда; дейността, насочена към осигуряване провеждането на националната политика по опазване на околната среда на регионално равнище, свързана с контрола на качеството на атмосферния въздух и неговото подобряване; нов подход при текущия и последващ контрол свързан с издадените Разрешителни; осъществяване на комплексни проверки, по компоненти; провеждането в съответствие на всички инсталации в обхвата на Наредба № 7/2003 г.; обхващане и контрол на значителен брой обекти използващи вещества, които нарушават озоновия слой и флуорирани парникови газове (спрямо предходни години).

Съвместната работа с РЛ – Стара Загора беше еднопосочна, хармонична и непрекъсната за постигане на основните цели. Този начин на работа се доказва най - вече при работата ни при екстремни, аварийни ситуации, благодарение на което се създават възможности за вземане на адекватни решения. Изпълнението на задачите за пробовземане, измерване и изпитване от РЛ, осигурява информация за оперативния контрол от РИОСВ върху източниците на замърсяване, откриване на нарушения и осигуряване на качеството на атмосферния въздух.

Един от акцентите на контролната дейност беше осигуряване спазването на нормативните изисквания чрез извършване на собствени периодични и непрекъснати измервания на изпусканите организирани емисии на замърсителите в атмосферния въздух.

През годината като слаби страни се отчитат прекалената обвързаност по проверки и отработване на сигнали и жалби към едни и същи обекти – основно неоснователни. Това води до ангажираност и загуба на време, което може да се използва за контрол на обекти и

инсталации, където има необходимост от такива, за постигане на трайно и устойчиво намаляване на замърсяването и подобряване качеството на атмосферния въздух в региона.

Стратегията на направлението е чрез използването на всички законови механизми да се постигне устойчиво намаляване замърсяването и осигуряване качеството на атмосферния въздух в региона контролиран от РИОСВ – Стара Загора.

Поради необходимостта от окончателно валидиране на данните преди докладването им в Европейската агенция по околна среда са възможни минимални промени в публикуваните данни. Окончателните данни се публикуват в Националния доклад за състоянието и опазването на околната среда, изготвян от ИАОС.